

Баєва О. І.

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ УМОВ ЛІЗИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У роботі досліджується економіко-правове забезпечення лізингових відносин. Здійснюється критичний аналіз правових основ регулювання лізингової діяльності в Україні, визначаються напрями їх вдосконалення, опрацювання яких дозволить цілеспрямовано змінювати діючу систему.

Дослідження економічної ситуації в країні дозволило виділити ряд серйозних економічних проблем, які характеризують масштаби сучасної економічної кризи і визначають особливу актуальність реалізації комплексу програмних заходів, які спрямовані на стабілізацію галузей матеріального виробництва. Тому, безумовно значимість здобуває створення відповідних правових механізмів розвитку економіки.

Аналіз останніх публікацій, які присвячені правовому механізму розвитку лізингу [1],[2] дав можливість з'ясувати, що лізингове законодавство знаходиться в стадії становлення і правові норми, які регулюють лізингові відносини потребують удосконалення.

Лізинг здійснюється за договором лізингу, який регулює правові відносини між суб'єктами лізингу і укладається у письмовій формі.

При здійсненні лізингової операції, ми вважаємо, особливу увагу слід приділити процедурі узгодження договору купівлі-продажу об'єкта лізингу з лізингоодержувачем, який не є стороною цього договору.

На думку автора, лізингоодержувачу необхідно приймати участь у цьому договорі. Вважаємо доцільним, з точки зору лізингоодержувача, письмове узгодження з ним проекту договору купівлі-продажу.

Лізингодавець може не погодитись на це, мотивуючи свою відмову необхідністю дотримання конфіденційності у відносинах умов договору купівлі-продажу. В цьому випадку, пропонуємо додати перелік умов договору та їх зміст, які мають важливе значення для лізингоодержувача. Це можуть бути якісні характеристики майна, постачання необхідних комплектуючих та запасних частин для обладнання, термін та місце постачання майна, процедуру прийняття майна та пред'явлення претензії по кількості та якості, тощо. Якщо ці умови постачальник лізингового майна не погоджується додати у договір купівлі-продажу, тоді необхідно в лізинговому договорі передбачити процедуру узгодження лізингодавцем з лізингоодержувачем умов, які відрізняються від передбачених договором, або право лізингоодержувача на розірвання лізингового договору.

Ми вважаємо, що важливе значення для лізингоодержувача (який має права та обов'язки покупця) є поінформованість про умови договору купівлі-продажу об'єкта лізингу на стадії його виконання, особливо у тих випадках, коли майно та його постачальника обирає лізингодавець. Ця необхідність пов'язана з правом лізингоодержувача пред'являти продавцю лізингового майна вимоги, які пов'язані з договором купівлі-продажу, який укладений між продавцем та лізингодавцем.

Для вирішення цього питання пропонуємо додати копію договору купівлі-продажу як невід'ємну частину лізингового договору. Якщо лізингодавець не погоджується на це, то, ми вважаємо, доцільним включення у договір умову про необхідність надання лізинговою компанією у визначенні терміни повідомлення про найбільш важливі для лізингоодержувача умови договору купівлі-продажу.

Автор вважає обов'язковим включення, у договір купівлі-продажу, пункту про гарантійний термін обладнання та про обов'язки постачальника у випадку виявлення прихованих дефектів - їх усунення або заміна обладнання відбувається за рахунок постачальника.

Порядок поставки й прийняття лізингового майна оформлюється актом прийняття-передачі майна в експлуатацію. Лізингові відносини припускають участь трьох суб'єктів у прийнятті майна. Виходячи з того, що усі три учасники лізингового договору мають безпосереднє відношення до приймання-передачі предмету лізингу, то важливе значення має спільне оформлення акту приймання-передачі об'єкта лізингу.

Але не завжди можливе спільне оформлення акту з приводу різного територіального знаходження суб'єктів лізингового договору. Тому, перш ніж включати в лізинговий договір процедуру приймання об'єкта лізингу, необхідно проаналізувати позитивні аспекти тристороннього підписання акту (наприклад, рішення деяких проблем, які виникнуть у процесі приймання майна) та негативні аспекти (наприклад, затратити більше часу на оформлення акту або значні фінансові витрати).

На думку автора, можна додати пункт про перенесення терміну приймання об'єкта. Але, в цьому випадку доцільним буде передбачити відповідальність лізингодавця у разі неприбуття або несвоєчасного прибуття його представника для участі в прийманні об'єкта.

В деяких випадках виникають питання, які стосуються термінів приймання об'єкта та оформлення акту приймання-передачі. Діюче законодавство не регламентує вказаних термінів, тому вони визначаються по узгодженню сторін. Цей термін не може бути однаковим у всіх випадках. Для одного типу майна вказаний термін є збільшеним, а для іншого типу цей термін недостатній для того щоб оцінити якість майна, яке постачається. Тому, термін приймання об'єкта лізингу та оформлення акту необхідно визначати у кожному окремому випадку індивідуально виходячи з відповідних характеристик об'єкта та можливостей прибуття учасників приймання об'єкта.

Крім цього, необхідно враховувати й те, що для приймання об'єкта може бути потрібне проведення деяких операцій (наприклад, введення в експлуатацію), тому перевірка якості об'єкта потребує тривалого часу. Може мати місце й випадок, коли лізингова компанія та постачальник не погодяться відстрочити термін прийняття об'єкта у цілому (по кількості та по якості) на значний термін, а скорочення термінів приймання майна для перевірки якості для лізингоодержувача не є можливим. Тоді, лізингоодержувачу

слід запропонувати лізинговій компанії уключити в лізинговій договір умову про роздільне приймання майна по кількості та якості.

Лізинговий договір має окремий розділ про страхування майна. Для лізингової компанії першочерговою вимогою є одержання максимальних гарантій відносно повернення фінансових ресурсів. Один з можливих засобів повернення ресурсів є страхування, яке з одного боку, забезпечує безперервне відтворення у лізинговій діяльності, а, з іншого боку, компенсує витрати та підвищує платоспроможність усіх учасників лізингового договору.

Страхування лізингового договору може здійснюватися в основному у двох напрямках: це страхування самого обладнання або майна, яке надається у лізинг, та страхування ризику непогашення лізингових платежів.

Вважаємо за необхідне звернути увагу на те, що може страхуватися тільки предмет лізингу, який уже є в наявності та вже є можливість його пошкодження. Тобто, неможливо застрахувати лізингове майно до переходу його в лізингову компанію від ризику його випадкової загибелі або випадкової псування з боку постачальника.

На думку автора, доцільно в договорі страхування вказати розмір мінімального збитку, який страховик не компенсує. Це може значно здешевіти страховий внесок.

При встановленні терміну дії договору страхування, звичайно, вказується початок та закінчення дії договору. Якщо сторони не вказали початок дії договору, то договір почне діяти з моменту уплати першого внеску. Але, якщо сторони не вказали термін закінчення дії договору, то договір буде вважатися не укладеним. Про це обов'язково необхідно знати сторонам, які страхують майно.

На думку автора, найбільш оптимальним буде ув'язування терміну дії договору страхування з терміном дії лізингового договору.

Лізинговим платежам у договорі відведений окремий розділ. Основним джерелом надходження коштів лізингової компанії є лізингові платежі, тому вони повинні відшкодувати всі її витрати за лізинговим контрактом та забезпечувати певний рівень прибутковості не нижчі середньої норми на вкладений капітал. Для лізингоодержувача вартість лізингу не повинна бути вища вартості банківського кредиту на придбання відповідного майна.

При укладанні лізингового договору, сторони встановлюють загальну суму лізингових платежів, метод нарахування, періодичність виплати, а також способи виплати. Лізингоодержувач зобов'язаний своєчасно та в повному обсязі, за погодженням із лізингодавцем графіком, виплачувати лізингові платежі відповідно до умов договору. У разі несплати лізингових платежів протягом двох чергових строків лізингодавець має право вимагати повернення йому об'єкту лізингу.

Дострокове розірвання договору є надзвичайним заходом, який застосовується суб'єктом, права якого порушені. Основною причиною, через яку лізингоодержувач може розірвати договір, є дефекти, які виявлені при прийнятті майна і виключають його нормальне використання. У лізингодавця таких причин може бути набагато більше, через неналежне виконання своїх зобов'язань лізингоодержувачем, а саме: використання майна не за призначенням; невиконання зобов'язань щодо виплати лізингових платежів; ліквідації лізингоодержувача; анулювання договору купівлі-продажу лізингоодержувачем.

Усі суперечки між суб'єктами лізингового договору, що не можуть бути розв'язані на основі взаємного погодження, розглядаються у судовому порядку.

Приведення норм документів до однозначного трактування лізингових операцій забезпечить сприятливий інвестиційний клімат у контексті формування ринку лізингових послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дерек А. Блум. Правовое регулирование лизинга // Лизинг-ревю. – 2001. - №3. – С. 25-30.
2. Радіоненко О. М. Економічні наслідки дострокового припинення лізингової угоди // Економіка АПК. – 2002. - №2. – С. 81-87.

В работе исследуется экономика - правовое обеспечение лизинговых отношений. Проводится критический анализ правовых основ регулирования лизинговой деятельности в Украине, определяются пути их усовершенствования, проработка которых позволит целенаправленно изменять действующую систему.

У роботі досліджується економіко-правове забезпечення лізингових відносин. Здійснюється критичний аналіз правових основ регулювання лізингової діяльності в Україні, визначаються напрями їх вдосконалення, опрацювання яких дозволить цілеспрямовано змінювати діючу систему.

BAEVA O. I.

THE LOW FOR LEASING OPERATIONS

Economic and juridical guaranteeing for leasing relations is searched. The critical analysis of juridical basic for leasing functioning regulations in Ukraine is accomplished; there the ways of improving are defined; its processing is to allow to change the functioning system for the specified purpose.

УДК 339.138.62.003.34